

Szent Család vasárnapja

Mt 2,13–15.19–23

„Kelj föl, fogd a gyermeket és anyját...”

Az Egyiptomba menekülés története angyali szózáttal kezdődik, amely arra indítja Józsefet, hogy a családjával Egyiptomba meneküljön. A történet a 15. versben fejeződik be Ozeás próféta jóvendölésével: „Egyiptomból hívtam meg a fiamat!” (Oz 11,1). Máté, aki a zsidó olvasóközönségnek szánta az evangéliumát, nagy figyelmet szentelt az ószövetségi idézeteknek. Ennek oka, hogy olvasói számára tekintélyek a próféták. S ha ki tudja mutatni, hogy azok jóvendölései szerint alakul Jézus története, akkor az emberek levonják a következtetést, Jézus a Messiás. Az epizódot megelőzi a három napkeleti bölcs – más változatban király – látogatása (1–12. v.), követi a betlehemi gyermekgyilkosság története (16–19), majd folytatódik az elbeszélés az Egyiptomból való hazatéréssel (19–23. v.). Mindegyik elbeszélésben a zárómegjegyzés valamilyen prófétai idézetre utal.

Máté éppen úgy, mint Lukács, Jézus földi működése után írta meg a gyermekségtörténet epizódjait, népi gyűjtésből merítve az elbeszélések anyagát. Harminc-egyven évvel Jézus feltámadása után a Megváltó gyermekkora folklorizálódott, de a legfontosabb események nem homályosultak el. A Szent Család egyiptomi tartózkodását az apokrif irodalom sok epizódban részletesen meséli el. Ezeket a legendás epizódokat az Egyiptomban, a kopt keresztény szentélyek környékén őrizték. Érdekes, hogy ezeket a részleteket vagy nem ismerte, vagy nem idézte Máté. Neki annyi elegendő, hogy Jézus nyilvános működése előtt bemutassa az olvasónak a nyilvánvaló messiás királyt, akiről a próféták jóvendöltek.

Már Jeromos arra panaszkodott, hogy a keresztény olvasók gyakran összetévesztik azt a Heródest, aki a gyermek Jézust üldözte, a Jézus perében szereplő Heródezzal, aki az előbbinek a fia volt. Már Krizosztomosz és Jeromos szerint minden politikai és vallási vezető egyetértett abban, hogy a gyermek Jézust meg kell ölni. Beda Venerabilis a Szent Család üldözésében az egyházüldözés előképét látja: az üldözés mindig elmúlik, az Egyház azt túléli, és újra megtalálja békéjét.

A Szent Család üldözése amiatt következett be, mert a születendő gyermekhez isteni ígéretek társultak, amelyekről úgy érezte

Heródes, hogy veszélyezteti az ő hatalmát. Nagy Heródes hatalmas ugyanis jogi szempontból igencsak kérdéses volt a zsidóság körében. Nem zsidó származású királyként, nehezen tölthette be jogosan a választott nép karizmatikus királyának a szerepét, aki kész tiszteletben tartani az isteni parancsokat is. Hatalmának isteni igazolása hiányzott. Nagy Heródes országlását csak a római császár hatalmi igénye alapozta meg. Jézus és a Szent Család soha nem dédelgetett politikai ambíciókat, de Heródes istentelen uralmát igazságtalannak tartotta.

Ma már a politikusok Európában nem törekszenek „isteni igazolás”-ra. A közvélemény-kutatásokban mérhető támogatottságra figyelnek csupán, és isteni helyett emberi ígéretekkel játszadoznak, hogy alattvalói támogatását megszerezzék hatalmi terveikhez. Az egyén véleménye, a család véleménye valójában nem számít, legfeljebb akkor, ha az népszerűbb lehet a vezető akaratanál vagy programjánál. A zsidó családok az ókorban nagyon szoros személyi, vallási és világnézeti kötődést adtak tovább. A család a hit bátyája volt, manapság azonban megszűnt ez a hatalomtól függetlenedni képes emberi autonómia. Sőt nem csupán a szentségre törekvés, hanem az összetartás is kihalt a családokban sok helyen. A megélhetés gondja oly erős, a túlélés olyan gyötrelmes parancs, hogy a szülők, majd a gyermekek könnyen feladják világnézetüket, vallásukat. A bibliai történetben viszont a családot éppen az üldözés erősíti meg az összetartásban. Az egyiptomi emigráció nem csökkenti, hanem növeli bennük a hitet. Nem hogy olvassák a prófétákat, hanem elkötelezettségükkel együtt élnek. Ezért a Szent Család nem pusztán gazdasági egység, hanem a hit egysége is. Ezért a Szent Család üldözése a későbbi hívek számára az Egyház üldözésének előképe, és összetartozása is az egyház és a hívek összetartozásának példája.

József imája Egyiptomban

Tudom, Uram, hogy az útjaid kifürkészhetetlenek, de sosem gondoltam, hogy mindez velem fog történni: egy idegen országban kell élnem, távol az otthonomtól, távol Izraeltől.

Sokáig nehéz és szokatlan volt. Hiányoztak a szent helyek, ahol dicsőíthetlek, Istenem!

*De már megértettem, hogy bárhová sodor az élet; Te velem leszel.
Neked az egész világ az otthonod, és én mindenhol megtalállak.*

*Hálát adok a felismerésért, hogy téged minden szépben megláthatlak,
s ott vagy minden ember lelkében.*

Csodálatos érzés, hogy sosem vagyok egyedül.

*Tudom, az én helyzetem különleges: az Isten Fiát nevelhetem, lát-
hatom felnőni, kísérhetem életének egy részén.*

Itt van az Isten a szemem előtt, pedig őt keresem.

*Hálát adok, Istenem, Fiadért: Jézusért! Mert szeretetből eljött hozzánk,
emberekhez, és itt is marad köztünk, hogy mindenki számára jelen legyen,
Minden időben. Amen.*